

Zorgethicus Doret van der Sloot interviewt vrouwen over de invloed die de zorg van hun moeder op hun carrière heeft gehad. DEZE KEER:

Architect Francine Houben

‘Ik wil de namen van al die MOEDIGE VROUWEN noemen en eren’

Mieke Cappetti was een verzetsheld. Maar na de oorlog had niemand het daar nog over. Dochter Francine Houben ziet het nu als haar missie om vrouwen hun rechtmatige plek in de geschiedenis te geven.

TEKST Doret van der Sloot

DOCHTER

Francine Houben

GEBOORTEJAAR 1955

GEBOORTEPLAATS

Sittard

CV Oprichting

architectenbureau

Mecanoo, professor aan

onder meer TU Delft,

Harvard en Yale,

diverse eredictoraten

MOEDER

Mieke Cappetti

GEBOORTEJAAR 1924

GEBOORTEPLAATS Ulft

OVERLEDEN 2020

CV Thuisapotheek vader,

verzetswerk in de oorlog,

oorkonde van koningin

Juliana (met moeder),

baas familie Houben

‘Ik ben architect, voor mijn werk reis ik de hele wereld over. Het is een wereld die door mannen wordt gedomineerd. Voor veel aan mij uitgereikte prijzen geldt dat ik de eerste of soms zelfs enige vrouw ben die hem in ontvangst heeft mogen nemen. Vrouwen waren helaas behoorlijk onzichtbaar in dit vak. Ze werkten vaak ondersteunend voor een baas; bijna altijd een man. Het komt gek genoeg ook doordat ze, eenmaal getrouwd, de naam van hun echtgenoot aannamen. Hierdoor is veel van het werk dat door vrouwen is verzet naar de achtergrond verdwenen. Dat geldt dan ook voor de betekenis die ze aan het leven (van anderen) gaven. Want als iets niet benoemd wordt of geen naam heeft, bestaat het niet, toch? Ik kan me daarover opwinden.’

IN HET VERZET

‘Mieke Cappetti, zo heette mijn moeder. Vind je dat geen fantastische

naam? Voor mij zou het nu, met alles wat ik als Francine Houben heb opgebouwd, buitengewoon onverstandig zijn haar achternaam aan te nemen. Ik heb er weleens over gefantaseerd dat mijn oudste dochter dat wel zou doen, zij zou dan Cis Cappetti heten. Geweldig! Ik weet natuurlijk niet wat haar vader daarvan zou vinden. Maar ach, daar moet ik me natuurlijk niet mee bemoeien, dat is niet verstandig. Met de maatschappelijke positie van vrouwen in relatie tot hun naam heb ik steeds meer moeite. Tijdens de oorlog runde mijn moeder samen met haar moeder de thuisapotheek van haar vader, die dorpsarts was. Daarnaast werkten ze hard voor de verzetsbeweging die vanuit het grote gezin ontstond. Na de oorlog werd er een straat naar haar vader vernoemd. Ik heb het altijd onrechtvaardig gevonden dat er niet óók een plein naar mijn oma of moeder is genoemd. Mijn moeder heeft zich er nooit over uitgelaten. Ze



- 1 Francine Houben.
- 2 Moeder Mieke Cappetti.
- 3 Mieke Cappetti en haar echtgenoot.
- 4 Mieke Cappetti.
- 5 Mieke naast baby Francine en een van haar drie zoons.
- 6 Mieke met Francine en een van haar drie zoons.
- 7 Na het overlijden van Mieke: de rouwkaart en foto's van Mieke.
- 8 Villa IJsla in Ulft, het ouderlijk huis van Mieke Cappetti.
- 9 Mieke Cappetti tijdens een huwelijksjubileum.
- 10 De hal van Mecanoo in Delft.



1 Francine Houben in het appartement in New York waar ze enkele jaren woonde.

2 Francine Houben als jong meisje.

3 Moeder Mieke met haar twee dochters en een zoon.

4 Francine aan het werk.

5 'Bij ons thuis waren de jongens en meisjes gelijk.'

6 'Het gaat om de erkenning van al het belangrijke werk dat vrouwen verzetten.'



'Dat er niet óók, een plein naar m'n oma of moeder werd vernoemd, HEB IK ALTIJD ONRECHTVAARDIG GEVONDEN'

heeft een zeer gelukkig leven geleid. Natuurlijk was er verdriet over wat ze door de oorlog heeft meegemaakt, maar ze was niet getraumatiseerd. Haar allergrootste verdriet was het verlies van haar jongere broer Flip. Maar daarover later meer. Van origine komen de Cappetti's uit het Italiaanse deel van Zwitserland. Het waren schoorsteenvegers die ruim tweehonderd jaar geleden naar het noorden van Europa emigreerden, waar ze een goed bestaan opbouwden. Mijn grootvader studeerde medicijnen in Nederland. Mijn grootmoeder was nazaat van een welgestelde leerlooiersfamilie uit Lichtenvoorde. Ze bouwden in Ulft een huis en een huisartsenpraktijk met apotheek en stichtten een gezin met zeven kinderen.

Mijn moeder zat precies in het midden, met drie broers boven zich en drie broers onder zich. De jongens mochten allemaal studeren in de grote stad. Mijn moeder mocht alleen naar de huishoudschool in het dorp. De redenering was simpel: met een praktische opleiding zou ze een aantrekkelijke partner zijn voor elitaire jongens. Bovendien kon ze zo helpen in de thuisapotheek van haar vader. Zo ging dat in die tijd. Ongevoelbaar toch?

Met haar eigen vijf kinderen deed ze dat anders. Bij ons thuis was er geen verschil tussen jongens en meisjes. Iedereen studeerde wat bij hem of haar paste. We deden allemaal wat er van ons werd verwacht. Ze bemoeide zich er verder niet mee. Zelfredzaamheid was het doel én de beloning van haar opvoeding.'

Het verzetswerk van de familie Cappetti begint als een van Mieke's oudere broers in Amsterdam opkomt voor bedreigde Joodse medestudenten. Hij wordt opgepakt en in de gevangenis compleet afgetuigd. Als hij na een paar maanden vrijkomt, is het hele gezin fel anti-Duits. Haar drie oudste broers duiken onder. Het artsenhuis wordt een geheim verzetshuis, een plek waar ook piloten vervalste identiteitspapieren krijgen waarmee ze kunnen doorreizen. 'Omdat mijn moeder in de apotheek van haar vader werkt, kan ze vrij reizen zonder het risico aangehouden te worden. Als achttienjarig meisje fietst ze van de Achterhoek naar Amsterdam om vervalste identiteitspapieren, nagemaakte voedselbonnen, geld en illegale kranten af te leveren.

Tegen het eind van de oorlog wordt haar vader verraden door de overbuurman. Hij wordt gevangengenomen en twee broers worden afgevoerd naar kamp Sachsenhausen. Het kan niet anders dan dat de oorlog een massieve invloed heeft gehad op wie mijn moeder is geworden. Maar dat heeft ze voor zichzelf gehouden, ze heeft zich er nooit negatief over uitgelaten of over opgeschept. Het was gewoon iets wat ze deed: goed zorgen voor haar familie en de mensen om hen heen.'

DE PIJN VAN VERLIES

'Mijn vader was een flamboyante jurist, hij was in dienst bij de Staatsmijnen en later de Gasunie. Steeds wanneer hij een nieuwe baan kreeg, verhuisden we met het hele gezin naar een ander deel van Nederland. We woonden in Limburg, Den Haag, Groningen. Verhuizen deden we altijd in de grote vakantie. Direct daarna begonnen wij, de vijf kinderen, op een nieuwe school. Voor de verplaatsingen van haar grote gezin draaide mijn moeder haar hand niet om. Ze vond het verrukkelijk om telkens weer een nieuw thuis te creëren. Natuurlijk werd ieder huis grondig verbouwd. In mijn herinnering voelde Mieke zich als een vis in het water tussen de aannemers, bouwvakkers en schilders. Ze wist precies hoe ze het hebben wilde. En met de vormgeving van onze huizen was het werk niet gedaan. Als de wiedeweerga bouwde mijn moeder een sociaal netwerk op. Burens konden per direct op haar steun rekenen en nieuwe vrienden en vriendinnen waren altijd welkom. Het was thuis goed en gezellig vertoeven. Mijn moeder was de baas, op een prettige, ondernemende en natuurlijke manier.

De laatste fase van haar leven was ze dement. Ik noem het liever kinds, dat doet meer recht aan hoe ze was geworden. Mijn moeder wist niet meer hoe haar kinderen heetten, maar herkende ons nog wel. Toen ik eens met mijn oudere zus binnenkwam – wij zijn haar enige dochters – zei ze 'H' en stak ze twee vingers in de lucht. H2. Dat betekende 'Hallo mijn twee dochters'. Ze wist precies wie we waren en uitte dat met een soort beeldmerk, een logo.

Dat vond ik zo'n ontroerende, eenvoudige, slimme en efficiënte manier om zonder woorden met ons, haar geliefde dochters, te communiceren.

Tijdens deze fase kwam ook het grootste verlies uit haar jeugd bovendien. Direct na de capitulatie van Duitsland verloor mijn moeder haar eerste broer. Hij verongelukte met zijn motor toen hij zich naar Duitsland haastte om de twee broers uit het kamp te bevrijden. Omdat het hele gezin de oorlog had overleefd, moet dat loodzwaar, onverteerbaar zijn geweest. Maar Mieke stond een nog veel zwaarder verlies te wachten.

Haar jongere, favoriete broertje Flip werd na de Tweede Wereldoorlog uitgezonden naar Nederlands-Indië, voor de politionele actie. Ook hij kwam niet

levend terug.

De pijn van dit verlies kwam aan het eind van haar leven als een boemerang terug. Ik vond het hartverscheurend om te ervaren hoeveel verdriet mijn moeder moest doorstaan. Ook realiseerde ik me toen dat er onder het huwelijk van mijn ouders nog een extra fundering lag; mijn vader was Flips beste vriend.

Naarmate ik ouder word, neemt mijn boosheid toe over het feit dat zoveel namen van moedige, krachtige, bijzondere vrouwen ontbreken in onze collectieve geschiedenis. Waarom zijn er nauwelijks straten vernoemd naar vrouwelijke helden zoals mijn oma en mijn moeder? Ik zie het als mijn persoonlijke opdracht om hun namen te noemen. Hun werk te eren. Hun nalatenschap zichtbaar te maken. En dan gaat het uiteraard niet alleen over vrouwen wier wieg op een bevoorrechte plek stond, zoals die van mijn moeder en mij. Het gaat over de erkenning van al het belangrijke werk dat vrouwen verzetten. Hun namen moeten geschreven worden in de annalen van ons verleden. Pas dan zijn we allemaal gelijk, net als bij mijn moeder, Mieke Cappetti, thuis.' ●

'ZELFRED- ZAAMHEID was het doel én de beloning van haar opvoeding'